2c NEKAJ VEČ KOT na dan dobivate ... "GLAS NARODA" PO POŠTI NARAVNOST NA DOM ČIT. VSAK DAN RAZEN sobot. nedelj in praznikov KAR VAS ZANIMA
Ernesto Gorche 1316 E. 72nd St 6-30-44 KO

GLAS NARODA

- List slovenskih delavcev v Ameriki. -

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

5 WAR LOAN BUY EXTRA WAR BONDS Today!

No. 164 — 164 — VOLUME LII. — LETNIK LII. NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 22, 1944 — TOREK, 22. AVGUSTA, 1944 Tel: CHelsea 3-1242

AMERIKANCI PRED PARIZOM

Ameriška oklopna armada je vdarila čez Seino jugovzhodno od Pariza in si je s tem postavila že drugo oporišče na vzhodnem bregu Seine, ki je glavna nemška naravna obrambna črta. – S tem je general George S. Patton prišel v stik z nemško 15. armado onstran Seine.

Tretja ameriška armada generala Pattona je že prej prekoračila Seino pri Mantesu severozapadno od Pariza, kar vse kaže, da bo general Patton mesto obkolil.

"Konec vojne je blizu," je rekel general sir Bernard L. Montgomery v svojem dnevnem povelju na štiri armade, ki razbijajo nemško armado in jo podijo proti Seini.

Armada generala Pattona je prekoračila Seino blizu Fontainebleau, 35 milj jugovzhodno od Pariza ter more sedaj zaviti okoli Pariza ob vzhodni strani, kjer bi prišla na bojišča v prvi svetovni vojni ob Marni in zlasti pri Chatteau Thiery 25 milj severozapadno od Pariza.

Na prvem oporišču pri Mantesu je prišlo do prvih večjih spopadov z nemško 15. armado, ki je še edino večja nemška vojaška sila v Franciji.

Naloga zavezniškega vrhovnega poveljstva je uničiti to armado in Nemčija bo ležala poražena na tleh.

Nemci so se trdno držali in branili pred Vernonom, 15 milj severozapadno od Mantesa, kjer je general Patton s svojimi tanki vdaril na Nemce, ki bežijo iz Normandije.

Okoli Verasillesa, na 20 milj dolgi fronti, se Nemci slabo upirajo, kar more podpreti zatrdilo generala Montgomeryja, ki je v svojem dnevnem povelju rekel, da so bili Nemci v severni Franciji odločno in popolnoma poraženi.

V Cherbourg je prišel francoski general Charles de Gaulle, kar je znamenje, da zavezniki v kratkem pričakujejo padec Pariza.

Pred Parizom so Amerikanci presekali osem železnic in 11 glavnih cest in nemška armada na zapadni strani Seine je bila popolnoma odrezana od vzhodnega brega, od koder je dobivala svoje zaloge.

Pri Falaise so Nemci zopet vdarili s tanki in nekaterim tankom se je posrečilo pobegniti, toda boj za predel okoli Falaisea se bliža koncu. Vojaki nemške sedme armade prihajajo v zavezniško črto in se predajajo in dozdaj je bilo na tem kraju vjetih 25,000 Nemcev.

Bojišče okoli Falaise, kjer so gozdovi uničeni in ceste posejane z razbitimi in zgorelimi nemškimi tanki in raznimi vozili, je že daleč za frontno črto.

Pattonova armada na vzhodnem bregu Seine lahko izvede tri zelo važne strateške poteze. Lahko prodira ob severnem bregu Seine proti zapadu in bo prestregla Nemce, ki beže od Falaise proti Seini. In kot izgleda, je to že v teku. Amerikanci pa se morejo obrniti tudi proti severu proti Beauvais in Amiens, kjer bodo odrezali prometne črte nemški armadi ob Atlantiku. Slednjič pa se moreta armadi na oporiščih južno in severno od Pariza združiti, vsled česar bi bil Pariz popolnoma obkoljen in vsaka zveza nemške armade skozi Strassburg z Nemčijo bi bila prekinjena.

Nemško poveljstvo sedaj uvideva, da hočejo zavezniki pognati bežečo sedmo armado proti izlivu Seine v morje in Amerikanci že prodirajo ob Seini ter so dospeli do rek Amudre in Oregeaul, ki se izlivate v Seine. Poročila z ameriške fronte naznanjajo, da neprestano prihajajo ojačenja čez Seino in da so Amerikanci na tem oporišču že tako močni, da morejo odbiti vsak sovražni napad.

Kot naznanjajo poročila s fronte, Nemci pod zaščito noči prehajajo z veliko močjo čez Seino, na levem bregu reke pa puščajo topove, tanke in drugo orožje.

Nemci poročajo, da so Ameriški tanki vdrli v Arpajon, 17 milj južno od Pariza ter so razbili obrambno črto okoli Orleans kanala.

Posvetovanje Poljakov v Londonu

London, 18. avgusta. (ONA) — Ve kot verjetno je, da se bo odločila poljska vlada v Londonu glede usodepolnih vprašanj, pred katerimi se nahaja, še v teku jutrajšnjega dne. One 4 poljske stranke, iz katerih je sestavljena poljska vlada v izgnanstvu, mrzlično razpravljajo o vprašanju, dali se bodo zedinile s Poljskim Osvobodilnim Odborom v Chelmu ali ne.

Poročila trde, da so največje težave nastale v socialistični stranki. Govore celo, da obstoji nevarnost razkola, ker namerova del stranke zahtevati posebna jamstva, katerih pa v sedanjem položaju brez dvoma ne bo mogel dobiti.

O ministerskem predsedniku Stanislavu Mikołajczyku, ki se je ravnokar vrnil iz Moskve in Chelma, pa trde, da je trdno odločen, prevzeti vodstvo poskusa pametnega sporazuma s Stalinom, in z največjo jasnostjo določiti predpogoje in smernice, od katerih bo odvisna bodočnost Poljske. Mikolajczyk se je vrnil baje iz Rusije popolnoma prepričan, da je brez nadaljnega mogoče najti bazo za sporazum z Rusijo, dočim je Stalin povsem očividno sprejel Mikolajczyka kot nekakšnega poljskega dr. Beneša.

Japonska križarka potopljena

Ameriški Liberator bombnik, ki pripada 14. zračni sili, je potopili 14,200 ton težko japonsko križarko ob kitajskem obrežju vzhodno od Hongkonga. Bombnik je vrgel štiri bombe, od katerih so tri zadele. Ladja se je potopila.

Zavezniki bombardirajo Bayonne

Tri lahke zavezniške križarke so pričele obstreljevati skoro neobstoječe nemške utrdbe okoli Bayonne v južni Franciji, kar bi kazalo, da se zavezniki pripravljajo vpasti v Francijo ob južnem koncu atlantske obali.

Francoske čete so skoro popolnoma obkolile Toulon, veliko francosko vojno pristanišče in so oddaljeni od mesta samo še tri milje, ameriška infanterija pa se je 15 milj pred Marseillesom razpršila po dolini Durance in hiti proti Rhone.

Amerikanci so včeraj prodrli dalje na obeh straneh reke Durance in so se združili s francoskimi partizani, ki so obkolili nemško garnizijo v mestu. Drugi oddelki gen. G. Patcha so pričeli z močnimi napadi nekaj milj severovzhodno od Aix-en-Provence, kjer se steka sedem cest 15 milj severno od Marseillesa. Aix-en-Provence so najbrže Amerikanci že zavzeli.

Nemški radio poroča, da so zavezniške bojne ladje v nedeljo obstreljevale Tuolon. Nemške obrežne baterije so zadele eno izmed "več" oklopnic in eno izmed devetih križark, kakor tudi en rušilec in eno torpedovko.

Poročilo vojnega poročevalca za Associated Press Joseph Dynana, ki je bil s francosko armado, ki prodira proti Toulonu, poroča, da so se francoski komandos združili s patrioti in so v popolni posesti pokrajine severno od Toulona.

Nemci prav nič ne kažejo, da bi se hoteli kaj posebno braniti ob izlivu Rhone ali pa v okolici, kjer se križajo ceste, na katerih se bodo najbrže srečali zavezniki od severa in juga. Nemško vrhovno poveljstvo najbrže hoče zapustiti celo pokrajino in rešiti oblegano posadko.

Amerikanci v južni Franciji se drže taktike, da obidejo močne sovražne postojanke. Do sedaj se je podalo 14.000 Nemcev in še vedno novi ujetniki prihajajo. Med ujetniki je tudi general Hans Schubert s šestmi častniki in 30 mož. Schubert je zagrizen nacij in je bil posebno krut.

Ameriški inžinirji so takoj dan po vpadu pričeli graditi letališča ob obali. Francoski kmetje so kazali Amerikancem polja min, s čimer so rešili marsikatero življenje.

POGANAJA MED BOLGARSKO IN RUSIJO

Bolgarski ministrski predsednik Ivan Bagrianov je imel včeraj daljši razgovor z ruskim poslanikom. Navzlic temu, da se bori Bolgarska na strani Nemčije proti zaveznikom, z Rusijo ni prelomila diplomatskih zvez.

V četrtek je Bagrianov v sobranju naznanil, da bo delal na to, da izvleče Bolgarsko iz vojne.

Bagrianov in ruski poslanik sta se najbrže razgovarjala o pogojih za premirje,

Angleži zahtevajo dolgo okupacijo Nemčije

Angleška javnost se je dolgo zavzemala za milo kazen za Nemce po vojni. Ko pa so pričeli roboti prihajati nad angleška mesta, je prišla javnost do prepričanja, da nobena kazen za Nemce ni prestroga. Spomenica, ki so jo sestavil poslanci gorenje in spodnje zbornice, zahteva, da mora biti Nemčiji vzeto Porenje, Westfalska, Hessen, Hanover, Šlesvik-Hollstein in hanziška mesta in morajo skupno postati neodvisna država. Tako bi povojna Prusija gospodarila samo nad 13 miljonov ludi, mesto nad 39 miljonov.

Obramba Varšave se krha, pravijo Rusi

Močna rdeča armada je včeraj razbila glavno nemško obrambno črto severovzhodno od Varšave, je vdarila šest milj čez Bijalistok-Varšava železnico na 21 milj dolgi fronti in skuša od severa obkoliti Varšavo.

"Silno vroča bitka se bije za Varšavo," pravi poročilo iz Moskve in rusko vrhovno poveljstvo pravi, da so Rusi osvobodili nad 50 mest, trgov in vasi, ko so prebili nemško črto ob železnicah med Varšavo in Bugom.

Obenem pa skušajo Rusi Varšavo obkoliti tudi z juga. Berlin poroča, da so Rusi postavili novo oporišče na zapadnem bregu Visle, 73 milj jugovzhodno od Varšave ter da pritiskajo proti Radomu, ki je južna trdnjava poljske prestolice.

Medtem ko rdeča armada okoli Varšave napreduje, so Rusi na severu ob Baltiku izgubili Tukums in so Nemci zopet dobili zvezo z armado 200,000 mož, ki je bila odrezana v Estonski in Letski.

Rusi so odkrito priznali "umik", ko so Nemci dosegli prvo zmago v sedanji ruski poletni ofenzivi. Toda te zmage se bodo najbrže Nemci malo časa veselili, kajti tretja baltska armada generala Ivana I. Maslenikova je oddaljena samo še tri milje od Riga-Tallinn železnice, ki veže nemške armade v Letski in Estonski.

Maršal Konštantin K. Rokosovski je znagal v tritedenski bitki od Varšava-Bijalistok železnici, ob katteri so se Nemci najbolj upirali in zadrževali Ruse pred Varšavo. Rusi so na 30 milj dolgi fronti napredovali med Prostinom, eno miljo južno od železnico, kjer pelje na desni brez Buga, in Tluszcem, 18 milj severovzhodno od Prage.

Moskva naznanja, da se je rdeča armada umaknila iz Tukumsa na povelje najvišjega sovjetskega poveljstva. Severno od Siauliaia je močna nemška armada skušala priti v ozadje prve baltske armade generala Ivana D. Bagramiana, toda vsi napadi so bili odbiti.

Druga baltska armada generala Andreja I. Jeremenka je napredovala šest milj navzlic silno močnemu nemškemu odporu in je zavzela Gostine, 63 milj jugovzhodno od Rige.

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES

POSADKA V ST. MALO SE JE PODALA

Medtem ko so zavezniške čete drvile dalje iz Normandije proti vzhodu, se je nemška posadka v St. Malo držala do včeraj.

Nemški poveljnik polkovnik von Aulock se je po dveh tednih obleganja slednjič podal s 605 vojaki in častniki. Branili so se v podzemskih hodnikih, katere je varovala 60 čevljev debela skala. Branili so se toliko časa, dokler je bilo dovolj konjaka, vina in municije.

Pred predajo je poslal iz svojega labirinta tri ameriške vjete vojake, da ameriškemu poveljniku sporoče polkovnikove pogoje. Pri izhodu iz podzemskega hodnika so se zbrali Nemci, njim na čelu polkovnik von Aulach, visok, v čisti uniformi in z lepo očiščenimi škornji. Čez eno roko mu je visela suknja, v drugi pa je nosil kovčeg; na prsi si je pripel vsa odlikovanja. Stopal je ponosno, pokonci kot pravi pruski častnik in se ni ozrl ne na desno, ne na levo.

Za njim so prišli njegovi častniki, za njimi pa vojaki, izmučeni, skoro se opotekaje. Uniforme so bile umazane, raztrgane, orožje izrabljeno. Nosili so kovčege, zavitke, vse, kar so mislili, da jim bo v kako korist.

Polkovnik je že davno odkorakal, ko so ujetniki še vedno prihajali. Nekateri so bili še predrzni in so se zaničevalno nasmehovali, drugi pa so hoteli biti prijazni. Nekateri vojaki so imeli roke v obvezi, en vojak pa je bil tako pijan, da sta ga morala dva tovariša podpirati.

Nek mlad častnik je prišel z gorečo cigaro; najbrže jo je prižgal ravno v času, ko je prišel na vrsto, da pride iz hodnika. Ozrl se je in zadržal vse vojake, ki so bili za njim. Ameriški vojak pa je zaklical "raus" in nemški častnik je odkorakal dalje.

Ko so ameriški vojaki šli v hodnik, so šele videli, kako je bil izdolben v živo skalo v premeru 10 čevljev in v dolžino 900 jardov. Ob vsaki strani so bili vsekani prostori, kjer so bile postelje. V kuhinji so bile mize z neumito posodo, ostanki obeda, papir raztresen po tleh in vsepovsod se je širil vlažen vonj, da je po njem obleka še dolgo časa dišala. Po mizah so bile steklenice in kozarci, nekateri napolnjeni do polovice, drugi prazni. Izgledalo je, kot da so hoteli vse poprej popiti, predno so se namenili podati. V hodniku je bila bolnišnica in posebni prostori za častnike. Najlepši je bil poveljnikov prostor s preprogami po tleh, s stoli in naslonjači. Radijskih aparatov je bilo vse polno.

Stenski koledar je kazal 17. avgusta.

BOJI V ITALIJI

Poljaki napredujejo v Italiji

Poljaki so ob Jadranu napredovali sedem do dvanajst milj v svojem prodiranju proti Pesaro, kjer se končuje nemška gotska črta. Nemci so svojo obrambo postavili za reko Matauro. Poljaki so zavzeli Ceraso.

Zapadno od Florence je osma armada obstreljevala nemške postojanke južno od Arna. Kot pravijo poročila, je Florenca nekoliko bolj mirna. Za civiliste so zavezniki pripeljali v mesto živež in drugih potrebščin.

BOLGARSKA ŽELI MIR

Dobro poučeni diplomatski krogi v Londonu zagotavljajo, da bo Bolgarska mogoče še danes prelomila diplomatske zveze z Nemčijo in bo javno prosila Ameriko in Anglijo za mir.

Ameriški, angleški in bolgarski zastopniki imajo konferenco v Ankari že en teden in premirje ji bo dovoljeno, kakorhitro prelomi z Nemčijo.

Mussolini poveljuje republikanski gardi

Berlinski radio naznanja, da je Benito Mussolini prevzel vrhovno poveljstvo nad republikansko narodno gardo, namesto dosedanjega poveljnika Renato Riccija.

KONFERENCA V DUMBARTON OAKS

Ameriški, angleški in ruski delegati na konferenci v Dumbarton Oaks se strinjajo v tem, da bodo po vojni postavili mednarodno varnostno organizacijo, v kateri bodo zastopane velike in male države. Ta organizacija bo vstanovljena še pred koncem vojne.

Državni tajnik Hull je odprl konferenco in v svojem govoru rekel, da veliki trije nikakor ne nameravajo postaviti kake diktature nad ostalim svetom. V istem smislu je govoril tudi angleški delegat sir Alexander Cadogan.

"Neizogibna zmaga nad sovražnikom," je rekel Cadogan, "prihaja hitrejše, kot si je kdo mislil, in bilo bi nespametno zavlačevati ustanovitev organizacije do končane vojne."

Ruski poslanik Andrej A. Gromiko, ki načeljuje ruski delegaciji, je rekel, da ni več daleč čas, ko bodo miroljubni narodi izvojevali popolno zmago in dodal, da mora organizacija za bodočo varnost sloneti na neodvisni enakosti vseh miroljubnih narodov, ki bodo imeli skupno odgovornost za vzdrževanje miru.

Vsi govorniki so povdarjali, da mora svetovna oaganizacija vsakemu narodu nalagati dolžnost sorazmerno z njegovo močjo.

Konferenca je bila otvorjena v veliki dvorani v 143 let stari palači Dumbarton Oaks v Washingtonu.

Delegati se bodo shajali pet dni na teden po dvakrat na dan, dokler ne sestavijo natančnega načrta za vzdrževanje svetovnega miru.

Hull je rekel, da bodo v organizaciji zastopani veliki in majhni narodi, ki bodo prispevali po svoji velikosti vojaško silo, ki bo vzdrževala mir in bo, če bo treba, proti napadalnemu narodu nastopila tudi z oboroženo silo.

Naša dolžnost je, da podpiramo osvobodilne armade s tem, da kupimo Vojne Bonde do naše skrajne zmožnosti.

"GLAS NARODA"
(VOICE OF THE PEOPLE)
Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hudo, Treasurer; Joseph Lapuh, Sec.
Final of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
51st Year
"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
Subscription Yearly $7. Advertisement on Agreement.
ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO; $7.—; ZA POL LETA $3.50; ZA ČETRT LETA $2.—.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši sobot, nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 8—1249

Novo življenje v Fort Ontario

Majhno pristanišče Oswego ob Ontarijskem jezeru v državi New Yorku je dobilo za nekaj časa nekaj novih prebivalcev. Okoli 1000 beguncev pred nacijskim divjanjem v Evropi — možje, žene in otroci raznih narodnosti, vseh poklicev in z mnogimi hudimi iskušnjami — je prišlo na povabilo predsednika Roosevelta, da začasno najdejo zavetišče, da se po vseh strahotah zopet privadijo na svobodo, varnost in dostojanstvo človeškega življenja. Pobrani so bili iz italijanskih taborišč, katere so zavezniške armade osvobodile in izbrani so bili v dogovoru med zavezniškimi vojaškimi oblastmi.

Vojaški transportni parnik jih je pripeljal v Hoboken, N. J., 4. avgusta in sedaj skrbi za nje v Fort Ontario War Relocation Authority.

Begunci so prišli malo prej, kot je bilo nameravano, vsled česar War Relocation Authority ni mogla za nje vse tako preskrbeti in urediti, kakor je nameravala. Pa navzlic temu je dovolj pripravljeno, da imajo stanovanja, dobivajo hrano in zdravniško oskrbo; vse drugo pa bo v kratkem preskrbljeno.

Begunci žive v nekdanjih vojaških barakah, ki so jih predelali v stanovanja za družine. Samski moški in samske ženske pa stanujejo po štiri v eni sobi.

Sobe so priproste, toda zadostno opremljene s posteljami, omarami, mizami, stoli itd. WRA pa skrbi še za druge potrebščine, kot rjuhe, čevlje in obleko.

V kuhinjah opravljajo svoje delo begunski kuharji in kuharice ter kuhajo na način, kakor so bili navajeni po svoji narodnosti doma.

Med novimi prebivalci nekdanjega vojaškega taborišča prevladuje velika hvaležnost.

Mrzla in gorka voda, kopališča in drugo, vse to pomeni za nje veliko raskošnost, ki so jo po raznih krajih Evrope in po italjanskih taboriščih dolgo pogrešali.

Imajo tudi za otroke in odraščene dovolj mleka, ki ga že dolgo niso imeli. Odkar se je Italija podala, so nekateri živeli svobodno v južni Italiji in nekateri so tudi imeli kako delo, da so se preživljali, toda niso nalili one udobnosti, kot jo uživajo v Ameriki. Zato so veseli, da so prišli v Fort Ontario.

V taborišču pa zopet žive "v žični ograji", pa to je samo ograja, ki loči taborišče od mesta. Za sedaj jim še ni dovoljeno iziti iz taborišča, toda ko bo vse zdravniško dognano, da med njimi ni nobene nalezljive bolezni, bodo smeli hoditi po enkrat ali dvakrat v mesto, da si kaj kupijo. Dovoljeni jim bodo tudi obiski in dane jim bodo še druge svoboščine, da se bodo počutili, da so svobodni, ne pa internirani.

Vsi, ki so dodeljeni v njihovo oskrbi, so ž njim prijazni, tako, da se počutijo dobro in so veseli, da so prišli v to taborišče. Vsakdo, ki pride v taborišče, takoj vidi zadovoljne obraze. Otroci veselo skačejo in se igrajo, odraščeni pa se zbirajo v dvorani, kjer igrajo klavir in se drugače zabavajo. Tam se izprehaja mlad par po trati; mladi in stari sedijo po travi in gledajo čez jezero Ontario in še posebno ob sončnem zatonu in ponoči, ko svetilniki razsvetljujejo vodno gladino. Kdor hoče izvedeti za njihovo hvaležnost za vse to, kar v resnici imajo in o čemer niso niti sanjali, mora znati več jezikov, pa v vsakem jeziku se izraža isto: "V Ameriki smo—deželi svobode."

Med begunci je zastopanih 17 narodnosti, ki so po številu: 354 Jugoslovanov, 228 Avstrijcev, 152 Poljakov, 93 Nemcev, 42 Čehoslovakov in 91 ljudi iz drugi dežel, kot Belgija, Bolgarska, Gdansk, Francija, Grška, Holandska, Madžarska, Italija, Rumunska, Rusija, Španska in Turčija, nekaj pa jih je tudi brez državljanske pripadnosti. Največ beguncev govori nemško, zatem pridejo drugi jeziki, kot jugoslovanski, italijanski, francoski, poljski, španski, bolgarski; židovski in drugi. Nepričakovano mnogo beguncev govori tudi angleške.

Po veri so katoličani protestanti, pravoslavni in židje. Po svojem stanu so: en ruski knez, ki se obnaša ravno tako dostojanstveno, kot v davni preteklosti, nadalje so zdravniki, odvetniki, inžinirji, igralci in igralke, trgovci, rokodelci in kmetje.

Najstarejši je nek Španec, ki je star 80 let, najmlajša pa sta mali Poljak, ki je bil star dva dni, ko se je odpeljal s parnikom, in mala Nemka, ki je bila stara sedem dni, ko se je odpeljala. 753 jih spada k družinam; 229 je samskih moških in žensk, med njimi je najmlajši 22 let stari fant iz Jugoslavije in ena 17 let stara nemška dekle. Zato tudi cvete ljubezen pod severnimi zvezdami nad Fort Ontario. Pa med njimi je tudi polna mera tragedije. Med družinami z otroci v 32 slučajih ni očeta ali matere; v enem slučaju ni očeta, ne matere in starejša sestra skrbi za svoje brate in sestre. In urad WRA stori vse, da najde izgubljene stariše in druge sorodnike.

Nekateri otroci govore po več jezikov. Nek deček dobro govori sedem jezikov, ki se jih je naučil na svojem prisilnem potovanju po Evropi, ko je bežal s svojimi stariši pred nacijskimi strahotami. Tu je tudi mala deklica, ki se je s svojimi stariši skrivali po treh deželah in se je naučila jezika vsake dežele.

In za te otroke imajo stariši in starejši ljudje največjo skrb in govore:

"Ko bo vse urejeno, upamo, da bodo mogli otroci pohajati v ameriške šole, kjer se bodo učili vašega jezika in vašega načina življenja in vaše ideale svobode in demokracije. Karkoli bo pozneje iz njih, želimo, da bodo vse to vedeli in poznali, da bodo v svojem poznejšem življenju razumevali in znali ceniti svobodo in dostojanstvo človeka. Ako bomo to dosegli, tedaj bo to največje darilo, ki nam ga more Amerika dati."

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno dopošiljanje lista, lahko gredo upravništvu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES in ne čakajte na opomin, ker s tem prihranite upravništvu nepotrebne stroške?

DUMBARTON OAKS

V pojasnilo glede včerajšnjega uvodnega članka se nam zdi umestno, da podamo nekaj pojasnila o kraju velevažne konference.

Staro palačo imenom "Dumbarton Oaks" v Washington, D. C., so zgradili leta 1801. Ta stavba je najlepša, kar jih je v Zjedinjenih državah še ostalo iz leta 1800. Zgradil jo je Wm. H. Dorsay in prvotno se je imenovala "Acropholus". Dorsay je bil prvi sodnik takozvanega sodišča za sirote, katero je ustanovil predsednik Jefferson. Posestvo, na katerem stoji stari "chateu" je bilo last raznih posestnikov, in ko je to posestvo prevzel Robert Woods Bliss, tedanji poslanik za Argentino, se je imenovalo "The Oaks", toda on je spremenil oziroma izpopolnil ime v "Dumbarton Oaks". Sedanji lastnik tega posestva je vseučilišče Harvard, in semkaj prihajajo dijaki imenovanega vseučilišča, ki se bavijo s znanstvenimi preiskavami.

Uredništvo.

Slovenija vstaja

Iz Urada Slovenskega Ameriškega Narodnega Sveta.

Odkar so naši pradedje v skoraj pozabljeni davnini izgubili svojo samostalnost, je bila Slovenija le ideja, vedno živa, a nikdar ne uresničena. In sovražniki so bili vedno na delu, da bi tudi idejo zatrli. Tisoč let naš narod ni vedel, kaj je slovenska šola. Vsi oblastniki so bili tujci. Do odprave tlake je bila vsa zemlja last tujih veleposestnikov in nešteti kmečki punti pričajo, da je bil položaj tlačanov neznosen. Človek se vprašuje, kako si je ljudstvo v teh razmerah sploh ohranilo jezik in narodno zavest, zlasti ker ni od meščanstva dobilo nobene vzpodbude. Saj so bila vsa naša mesta ponemčena in nemčurstvo se je razpaslo povsod, kjer je kazalo kaj dobička.

Včasih je bilo videti, da je res tudi ideja zatrta in da Slovenija nikdar ne vstane iz črnega groba. Veliko so Slovenci izgubili v teku stoletij. Njihove jezikovne meje so se skoraj neprenehoma krčile. Nič ni čudnega, da so manjše naselbine utonile v tujem morju in sentimentalno tarnanje po tem, kar ni več naše, bi bilo brezmiselno. Na Tirolskem nimamo ničesar več iskati in tudi ne na Semmeringu.

S tem pa seveda ni rečeno, da bi se morali Slovenci zadovoljiti s tem, kar jim določijo grabežljive sosedje. Avstrijske vlade so se na vse kriplje trudile, da bi Slovencem odvezele značaj naroda in naredile iz njega nekakšno brezimensko tolpo. Še danes imenujejo naše ljudi na Štajerskem in Koroškem "Vindišarje" in marsikak njih "učenjak" zna razlagati na dolgo in široko, da to niso člani slovenskega naroda. Po "vindiško" zna govoriti skoraj vsak trgovec v Celovcu, kadar pridejo kmetje iz okolice v prodajalno, vendar pa prisegajo, da so sami pristni Nemci in da jezik, ki ga govore s tistimi, ki jim prinašajo dobiček, ni slovenski.

Preden se je stara Avstrija podrla, je bilo tako kajpada tudi v Mariboru, v Celju, v Ptuju. Nekoliko let novega življenja pa je tudi največjim skeptikom pokazalo, da so bile to vse umetne stavbe, vzdrževane od pangermanskih nemških vlad, ki niso nikdar opustile namena, da bi ponemčile vso tedanjo Avstrijo.

Ne more se trditi, da ni v teh mestih sploh nobenih Nemcev. Prihajali so tja, ker so se jim nudile razne ugodnosti. Državno uradništvo je bilo skoraj izključno nemško in je opravljalo službo ponemčevalnih agentov. Seveda so bile med njimi izjeme, pošteni ljudje, ki se niso hoteli vdinjati za umazano delo. Drugi pa so mislili le na svoje osebne koristi in delali, kar jim je bilo ukazano ali pa namignjeno.

Tudi ko se je po prvi svetovni vojni rodila Jugoslavija, niso Slovenci dobili tega, kar so želeli in do česar so bili upravičeni. Jugoslavija je bila takoj od začetka centralistično urejena in ustvaritit se je hotela fikcija, da so vsi Jugoslavni en sam narod. Tako je bilo, na primer, v prvi ustavi rečeno, da je uradni jezik kraljevine srbsko-hrvaatsko-slovenski, dasi je bilo gospodom, ki so skovali to modrost, povedano, da takega jezika ni. Kakor so včasih hrvaški "pravaši" (člani Starčevičeve stranke) odkrili novost, da so Slovenci "Planinski Hrvati", so sedaj v Belgradu nekateri prenapeteži začeli razlagati, da so vsi Jugoslovani Srbi. To se je kajpada zdelo smešno, toda metoda je bila ista kakor se je rabila za Macedonce; srbski šovinisti so trdili, da govore v Macedoniji srbski dialekt, bolgarski pa, da je njihovo narečje bolgarsko in tako Macedonci niso mogli doseči svoje nedovisnosti.

Ko je prišla v Jugoslaviji diktatura, je pa slovensko ime popolnoma izginilo in dežela je postala Draveska banovina.

To je bila seveda le ena zla posledica diktature, ki ni udarila le Slovencev, ampak vse Jugoslovane razen tistih, ki so se znali prilagoditi in si melko postlati. Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli tukaj obravnavati vso zgodovino Jugoslavije pod diktaturo, ki je bila fašizmu podobna kakor vinar vinarju. Toda kar se Slovenije tiče, se je zdelo, da so jo njeni "rešitelji" definitovno položili v grob . . .

Potem pa je zadivjala nevihta nad Jugoslavijo in v Sloveniji je treščilo. Pogorišče je bilo prepuščeno samemu sebi. Takoj v začetku se je armada umaknila iz strategičnih razlogov, kar je najbrže res bilo neizogibno. Slovenci pa so ostali brez vojaške zaščite in fašisti obeh barv so začeli razgrajati po deželi kakor pijana tolpa tolovajev. In bilo je kakor da je vsega konec.

Toda kri Gubčevih puntarjev je zavrela in v Sloveniji je pričela doba čudežev. Ponižni narod, o katerem so voditelji "višjega plemena" mislili, da je rojen le za hlapčevanje, je po dolgi dobi zavihal rokave in začel sam pisati svojo zgodovino. Čuli so se, kajpada, svarilni glasovi. "Nikar ne sile! Sovražnik se bo maščeval!" Toda junaki so odgovarjali: — "Če pa ostanemo za pečjo, nas pobije brez maščevanja, sam pa ostane živ in zdrav." — "Saj nimate orožja. Kaj bi z golimi rokami?" — "Sovražnik ima orožja dovolj in tudi streliva" . . .

Jugoslovanska armada ni mogla izdržati strašnega nava-

(Nadaljevanje na 3. str.)

ŽIVI IZVIRI
Spisal IVAN MATIČIČ
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v 13 dolgih poglavjih opisanih 13 rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
Lično v platnu vezana.
Cena $2
KNJIGARNA SLOVENIC PUBL. COMPANY
216 W. 18th Street
New York 11

RAZGLEDNIK

GRAH IZ 3300 LET STAREGA SEMENA

V okolici mesta Orlando, Fla., so pridelali že tretjo generacijo graha, katerega prvotno seme prihaja iz groba, oziroma piramide egipčanskega farao ali kralja Tutankahamena, ki je umrl in bil položen v munificiranem stanju v svojo grob—pred 3300 leti. Njegovi žalostni preostali" so položili v njegov grob tudi majhno količino graha poleg mnogoterih dragocenosti, kakor biserov, zlatnine, itd., kakor se je to spodobilo leta 1350 pred Kristom.

Kakor znano so angleški arheologi odprli Tutankhamenovo grobišče. Neki arheolog je poslal nekoliko tega graha svojemu ameriškemu prijatelju, majorju Walter G. Dyerju, v Orlando, Fla. Dyer je nekoliko tega graha posejal na vrtu svojega letovišča v bližini mesta Portsmouth, R. I., kjer je starodavni grah pričel rasti, kakor da bi bilo to seme jedva leto dni staro. Na ta način je pridobil funt te vrste graha. Ko se je potem vrnil v Florido, je podaril svojemu prijatelju polkovniku Harlan W. Holdenu, 60 egipčanskih grahov, katere je posejal v peščeno zemljo blizo svojega urada. To je bilo v aprilu, in tekom minulega julija so bile grahove rastline že sedem čevljev visoke. Te vrste grahove rastline so temnejše boje, kakor navaden grah.

Pri vsem tem je čudno, da se razne žuželke teh grahovih rastlin izogibajo, dočim jih je vse polno na drugem rastlinju v neposredni bližini. Uzroka temu dejstvu dosedaj še niso dognali in imenovani polkovnik je mnenja, da se žuželke še sedaj boje starodavnega faraona, baš, kakor so se ga bali njegovi sužnji, ko so morali pod njegovi nadzorstvom graditi njegovo piramido leta 1350 pred Kristovim rojstvom.

Maj. Dyer je pojedel porcijo tovrstnega graha, ki je bil kuhan po običajnem načinu, in pravi, da je te vrste grah izredno okusen in da ima orehom sličen okus. Zvedenci so mnenje, da se bode egipičanski grah udomačil v Floridi, kajti te vrste grah vspeva v vročih pokrajinah, ker ljubuje veliki vročini in kar je glavno—tudi vsem žuželkam.

"NOVOSTI" IZ LETA 1844

Bilo je v septembru leta 1844, ki širša javnost v Zjedinjenih državah še ni vedela, da bode prišlo do državljanske vojne med severom in jugom, kajti vojna se je pričela šele šestnajstlet kasneje. Toda železnice so že vozile v iztočnih državah in vlaki, posebno pa še brzovlaki, so vozili po iztočnih državah z dotedaj nečuveno brzino — tridesetih milj na uro.

Stari ljudje so tedaj znajevali z glavami in drug drugemu pripovedovali, da so nove iznajdbe tedaj dosegle svoj vrhunec, in da tedanja mladina ne bode imela več onih prilik napredka, kakor jih je imela tedanja generacija, oziroma ljudje, ki so tedaj vodili bodočo usodo in srečo prebivalstva.

Dvajset let preje, oziroma v letu 1824 so zgradili, sedaj le malo znani in skoraj pozabljeni Essex Canal, in — Singer's Creek so spremenili v sedanje jezero Greenwood Lake, ki je deloma v državi New York in deloma v državi New Jersey, tako da je prihajala potrebna voda redno v zgoraj imenovani Essex Canal, čegar vodna globočina je morala meriti vedno do 14 čevljev globočine, kajti po tem kanalu so dovažali v mesto New York potrebni premog iz Pennsylvanije, oziroma iz Phillipsburga, N. J., ki je oddaljen le 103 milje od Hudson Riverja. Po tem kanalu so vozile male tovorne ladje, na katerih vsako so lahko naložili po sedemdeset ton premoga, in za pot od Phillpsburga do New Yorka, potrebovale so po pet dni. — Danes, — sto let kasneje, opravita isto delo dva tovorna železniška vozova v petih urah. To je toraj napredek z ozirom na tovorni promet tekom zadnjih sto let v kolikor pride dovoz premoga v New York v poštev.

Omenjeni kanal so že pred leti zapustili, kajti sedaj je nepotreben, dasiravno so ga pred sto leti smatrali kot pravo čudo človeškega uma. Toda vse mine in leta 2040 se bode tedanje prebivalstvo našega iztoka iskreno smejalo vsem izumom in napravom današnjih dni — in tudi sedanji svetovni vojni.

Jugoslovanski pomožni odbor v Ameriki, — slovenska sekcija 1840 W. 22nd Place, Chicago, potrebuje podporo vsakega rojaka, da lahko izvrši svoje tako nujno potrebno delo v pomoč našim v domovini.

TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA
THE INCREDIBLE TITO
Man of the Hour
V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja
Howard Fast-a
Povest o bojih Jugoslovanov za svobodo, o čemer ni bilo pisano še nikdar poprej.
"Najbolj razburljiva povest v 27 letih!"
Stane 25c v uradu — 30c po pošti.
Ker je zaloga teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem zavitku gotovino oz. znamke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

Angleški Molitveniki
V krasni vezavi, najfinejšega izdelka.
"KEY OF HEAVEN" v finem usnju $1.50
"KEY OF HEAVEN" v imitiranem usnju $1.—
Naročite pri:
SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

Kratka Zgodba

Oči Madame Butterfly

VOHUNSKI SPOMIN

Bilo je nekaj let pred svetovno vojno. Prigodo, ki jo sam imam za najzanimivejšo v svojem življenju, sem doživel tisoč in tisoč milj daleč od tod. Službeno so me bili namreč poslali v neko zakotno pokrajino na Kitajskem, kjer so se tedaj odigravali dogodki, o katerih je naša vlada za vsako ceno hotela imeti čisto, jasno sliko.

Naloga, ki so mi jo zaupali, je bila od zlodja težavna sama po sebi, ker sem pri njej imel posla s Kitajci, to je z ljudmi žolte polti, med katerimi je sleherno vohunsko delo velik križ. Hočem reči, da se človeku našega plemena le redkodaj posreči, da vtakne nos v skrivne zadeve teh rumenjakov. Oviri pri tem sta sicer samo dve, toda obe sta res strahotni. Prva je rumena barva njihove polti, druga pa njihov čudni jezik, ki se ga je nam skoraj nemogoče naučiti toliko, da bi razumel kaj več kakor tisto, kar nam Kitajci hočejo sami povedati.

Pa bi se preoblekel in preobličil v Mongola, boste dejali. Na to v pravem vohunstvu niti misliti ni moči. So namreč reči, ki se kar verjetno in lepo slišijo v romanih, sicer pa . . . Kar se pa jezika tiče, si res lahko glava in pol, pa si beticO morda temeljito napolniš s konfucijevo žlobudravščino. A ni je lobanje, ki bi držala toliko, da bi vanjo lahko spravil vsa narečja, kar jih Kitajci govore.

Kadar sem torej imel službenega posla ondi, sem si skoraj zmeraj moral pomagati z zaupniki, sem jih dobil ali najel med Kitajci samimi. Ta način je precej drag, uspehi pa so skoraj vedno ničevi, navadno pa celo porazni . . .

Torej si lahko mislite težave, s katerimi sem se otepal, ko so me poslali tja. Težave so bile hude zlasti zaradi tega, ker sem imel nalogo "poslušati", to je vohati za tem, kaj se ondi plete in kakšno je razpoloženje različnih kitajskih političnih skupin, zlasti tistih, ki so delale naskrivaj. In teh ni bilo malo.

In ker se mi je navzlic temu posrečilo izvesti načrt, ki sem ga bil zamislil in ki se mi je zdel odličen, sem se sam sebi začel zdeti tič . . .

Če hočete zadevo prav in dobro razumeti se morate spomniti na madame Butterfly, tisto iz opere. Bila je sicer Japonka, pa je moja zadeva na las podobna tisti iz opere; seveda, kar se nekih zunanjosti tiče . . .

V zgodbi je nekaj ljubezni, pa dosti bolesti—kakor v tisti operi.

Tudi jaz sem v onem kitajskem mestu dobil svojo Butterfly: majhno, drobno, lepo in do ušes zaljubljeno Kitajko in se z njo poročil. Ta moja ženičica z obrazkom kakor iz najdražjega porcelana je postala moja najdragocenejša pomočnica ter najzanesljivejša zaupnica. Nekaj zaradi tega, ker me je imela rada, nekaj pa, ker je pripadala spremstvu neke zelo vplivne kitajske osebnosti, za katero sem se moral prav posebno zanimati.

In tako sem s pomočjo svoje kitajske Butterfly lahko nekaj mesecev opravljal kar se da zanimivo in za našo vlado koristno delo. Toda zadovoljstvo mojih predstojnikov je prikipelo do vrhunca, ko se mi je posrečilo prepisati in prevesti nekaj zelo zaupnih in skrivnih listin, ki so za našo vlado bile v tisti zadevi odločilnega pomena. Vse to sem mogel storiti seveda samo s pomočjo svoje lepe in do konca zveste prijateljice.

Če bi učakal sto let, ne bi nikoli pozabil tiste noči, ko je moja Butterfly vsa zasopla planila v mojo sobo in mi prinesla tiste listine. Brez besede se mi je vrgla v objem in obračala vame iskreče se oči, v katerih je gorela strastna ljubezen, močnejša kakor ves strah, ki ga je sirota morala prestati. Nikoli prej nisem videl, kako čudovite oči ima. Tiste oči . . . Nikdar jih ne bom mogel pozabiti.

Nisem spregovoril niti besede, temveč sem potrpežljivo čakal, da se bo spokojila ter si opomogla od strahu, ki jo je tresel. Konec koncev je z drhtečimi rokami iz gub svojega kimona potegnila šop listin ter mi jih pomolila z gibom, ki je čudno skrivnosten, hkratu pa poln tiste ljubke spogledljivosti, ki je lastna samo vzhodnjaškim ženskam in ki je poglavitna njihova privlačnost. Zraven me je pogledala tako, ko da bi hotela reči:

"Poglej, kako daleč sem šla in kaj sem naredila zate, samo da ti dokažem, kako silna je moja ljubezen do tebe."

Pograbil sem listine ter jih začel nepotrpežljivo pregledovati v skrbi, da morda ne manjka prav tisto, kar bi bil najrajši dobil in zaradi česar sem prav za prav bil sem poslan. Tisto drobno bitje pa se me je krčevito oprijela ter začelo obupno jokati.

Jokala je dolgo in dolgo je trajalo, preden se mi je posrečilo kolikor toliko potešiti. Potem je odšla. Še zdaj vidim pred sabo tiste njene lepe, zagonetne, skrivnostnega ognja polne oči. . .

Naslednjo noč sem jo čakal, da bo prišla. A zastonj. Zastonj sem jo čakal tudi še ne vem koliko naslednjih noči. Morda jih je bilo deset, morda več. Ne morem povedati, vem samo, da so se mi zdele neskončno dolge.

Vsak večer sem pred mrakom obesil na svoje okno zelen lampijonček, ki naj bi ji povedal, da jo čakam. Toda noči so prihajale in ugašale druga za drugo, ne da bi bil zaslišal pritajeni, skrivnostni korak svoje male Kitajke.

Tiste noči, ki sem jo nemirno čakal, sem nepremično ležal na slamnati preprogi ter ves v skrbeh skušal razvozlati uganko, kam in kako je izginila moja Butterfly. Pri vsakem najrahlejšem šumu sem planil na noge ter se bliskovito ozrl proti pragu. Nepretrgoma sem upal, da bom zagledal, kako se bo prikazal njen sladki obraz, da bo skozi vrata stopila njena postava nalahno in molčeče kakor metulj.

Nazadnje, neko noč, ko je bila ura že pozna... Moralo je biti okoli dveh po ponoči. Nepregpane noči ter napeto jalovo čakanje mi je zdelalo živce tako, da so bili napeti kakor lok, tik preden poči. Drhtel sem od nemira in se vsak trenutek plašil. Tedaj pa sem nenadno zaslišal lako škripanje, ki je prihajalo ok okenca, na katerem je tudi to noč zastonj gorelo zeleno znamenje.

Škripanje je najprej bilo skoraj neznatno, potem pa je postalo razločnejše. Zdelo se mi je, da da bi kdo poskusil vlomiti skozi papirnato steno.

Toda še preden sem si mogel priti na jasno, kaj bi to utegnilo biti ali pomeniti; še preden sem se utegnil vzdigniti z ležišča, se je okence bliskoma in hrupno odprlo na stežaj in prav tisti trenutek sem zaslišal kratek, suh, odsekan udarec, kakor da je nekdo vrgel v sobo nekaj trdega.

V skoku sem planil k oknu, se sklonil skozenj, zabadal oči v temo, ugasnil zeleni lampijon, da bi bolje videl, toda zunaj je bilo vse tiho in temno. Nisem videl žive duše in tudi ne slišal koraka, ki bi se oddaljeval.

Toda nekdo je moral biti še pred nekaj sekundami tam, zakaj okno se ni moglo samo odpreti in tista stvar, ki je udarila na tla, kakor sem razločno slišal, tudi ni mogla priletetl sama v sobo!

Ker zunaj nisem zagledal ničesar, sem začel pregledovati tla v sobi. Čez nekaj trenutkov sem v kotu nasproti oknu zagledal nekaj temnega. Tisto nekaj je bila majhna, s črnim lakom prevlečena škatla, okrašena z zlatimi zaviticami ter skrbno zvezana s trakom iz škrlatne svile.

Ker škatle prej ni bilo ondi, je zatrdno to bil tisti predmet, ki ga je neznana roka zagnala skozi okno. Nepremično sem upiral oči vanjo dolge minute, pa se nisem mogel odločiti, da bi odvezal tisti škrlatni trak.

Tisoč misli se mi je podilo po glavi, ko sem kakor začaran stal pred tisto drobno rečjo, ki se je lesketala zagonetno kakor oči onega drobnega dekleta.

Morda je v škatli sporočilo od nje? Morda so jo začeli sumiti, pa mi je poslala to reč za slovo in za zadnji pozdrav. Morda je v škatli bilo novo sporočilo, ki mi bo razložilo, zakaj je tako nenadno izginila? Morda . . .

Toda oglasile so se druge misli, ki so te izpodbijale. Če je sporočilo, zakaj mi ga ni poslala prej, saj je vendar vedela, kako me skrbi zaradi nje? In čemu mi pošiljati sporočila po tako čudni, nenavadni poti, ko bi se vendar lahko oglasila sama, če je že prišla do hiše in pod okno. Nevarnost, da bi jo kdo videl, je bila v obeh primerih enako velika.

Ne vem, kako dolgo sem tako premišljal ter se obotavljal. Navsezadnje sem zamahnil z roko ter boječe stopil proti škatli, jo pobral ter skušal odvezati.

Toda to ni bilo tako lahko opraviti, zakaj roke so se mi še vedno tresle. Konec koncev sem trak sneli in vzdignil pokrov.

Pod njim sem nerazločno zagledal podložek iz sinjega baržuna in na njem nekaj nerazločnega. Ker nisem dolgo videl, sem s konci prstov potipal, kaj leži na podložku. Začutil sem nekaj oblega, kar me je spominjalo na obliko lešnika. Prav za prav dveh lešnikov.

Najbrž so dragulji! Morda biseri . . . Biseri, skrivnostni kakor njene oči . . .

Ob tej zaljubljeni misli sem se nasmehnil, kakor da se norčujem iz strahu, ki me je popadel ob pogledu na to škatlico. A še vedno me je navzlic temu spoznanju nekaj mrzlega grizlo okoli mozga.

Nazadnje sem se opogumil še toliko, da sem podložek vzdignil, prav previdno, počasi ter ljubeče in . . .

Nadaljevanj na 4. strani.

SLOVENIJA VSTAJA

(Nadaljevanje z 2. str.)

la Wehrmachta in je morala po kratkem odporu kapitaulirati. Zdelo se je blazno, da bi nekoliko neregularnih skupin kaj doseglo. Toda ti osvobodilni frontarji so zaupali sebi in pravičnosti in so začeli boj, kakršnega menda še nikdar ni bilo v zgodovini, boj tako neenak, da so vsi "razsodni" ljudje predvidevali strašen konec.

Ampak "blazna" hrabrost je postala nalezljiva in število partizanov se je množilo in množilo, tako da jih je nenadoma bilo preveč za samo gerilsko vojskovanje. Nastale so stotnije, pa bataljoni, pa polki in brigade in danes ima osvobodilna fronta vojsko, organizirirano in disciplinirano, s katero operira po strategičnih načrtih, napada sovražnikove pozicije, kruši njegove ofenzive, zavzema mesta in je že osvobodila toliko dežele, da se Nemci kljub silnim izgubam na ostalih "glavnih" frontah in velikanski potrebi novih rezerv ne upajo potegniti niti ene divizije iz Jugoslavije.

A zakaj se pravzaprav bojuje osvobodilna armada?

Kdor hoče to vedeti, mu je stvar prav lahko jasna. Seveda, kdor noče, bo nadalje kričal o komunizmu, o rdeči pošasti, o vseh mogočih strahotah, le resnice ne bo hotel slišati.

Danes vsakdo lahko ve, kateri ljudje so v osvobodilnem odboru Jugoslavije, kateri v slovenskem, kateri v hrvaškem odboru itd. Med njimi so imena, ki so tudi v Ameriki dobro znana in ti ljudje izhajajo iz vseh mogočih strank. V vseh teh odborih so komunisti v manjšini, večinoma celo v neznatni manjšini. Ampak to sploh ni glavno vprašanje. Oni imajo program, ki je bil že davno objavljen in več kot enkrat ponovljen in ta je enostavno naroden in demokratičen. V tistih krajih, ki so osvobojeni, se ta program že izvršuje. To se pravi, gradi se nova Jugoslavija, federativna in demokratična, prav taka, za katero je Slovenski kongres naložil SANSu, da naj deluje. In v tej Jugoslaviji ima Slovenija prvič v zgodovini svoje pravo mesto.

Pred kratkim je, kot je že znano, zboroval prvi slovenski parlament. Potrdil je vse prejšnje sklepe, med drugimi pridružitev vsega Primorja s Trstom in Gorico ter vseh slovenskih krajev na Štajenskem, Koroškem i nOgrskem. Tudi to se natančno strinja z resolucijo Slovenskega kongresa, le da moremo tukaj le teoretično delati za ta veliki cilj, tam pa prelivajo zanj svojo kri.

Parlament — slovenski parlament, kakšna ponosna beseda! — je zboroval v Kočevju. Kako daleč je to od Ljubljane, kjer gospodujejo Nemci in njihov kvizling Rupnik! A oni se niso drznili, da bi motili zborovanje, ki jih je moralo bolj boleti od klofute. Kdo bo zopet zakričal, da niso partizani ničesar osvobodili?

V Ameriko je zadnje čase prišlo nekoliko literature in glasbenih skladb iz slovenskih partizanskih krogov. Nekatera teh del so čudovito lepa. Na primer pesem "Talcem" —

Bosa pojdiva, dekle, osorej,
bosa pojdiva prek zemlje
trpeče . . .

— — — — — —

Beli, prebeli so češnje
cvetovi,
temni, pretemni so talcev
grobovi . . .

Sredi bojev, v večni nevarnosti sovražnikovega napada, z neštetimi skrbmi v glavi ustvarjajo ti ljudje novo poezijo, novo literaturo, novo glasbo. Po trdem delu, po krvavi bitki pojo o svojih upih, o zmagi in svobodi.

Narodu, ki je rodil take sinove, da delajo z nadčloveško požrtvovalnostjo za svobodo in za kulturo, se ni treba bati za bodočnost.

Slovenija ni mrtva. Partizani so odvalili pretežki kamen z njenega groba. Slovenija vstaja.

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES!

AMERICAN
WILD LIFE

V knjigi je natančno popisano življenje posameznih živali, živečih na suhem, v morju in v zraku, tako da bo vsakdo, ki ljubi naravo in njeno pestro živalstvo, knjigo bral z velikim zanimanjem, ker bo v njej našel marsikaj iz življenja divjih živali, kar mu dosedaj še ni bilo znano.

Prvotno je bilo nameravano to veliko delo izdati v petih knjigah, toda je slednjič izšla v eni sami knjigi, ki pa pri vsem svojem skrčenju prinaša POPOLNI POPIS ŽIVLJENJA AMERIŠKE DIVJAČINE.

Knjigo bo z užitkom bral lovec, ker navaja in popisuje vse živali, ki jih je dovoljeno in prepovedano streljati; farmer, ker so popisane živali, ki na polju koristijo ali škodujejo ter slednjič ribič, ker se v knjigi naštete VSE RIBE, KI ŽIVE V AMERIŠKIH VODAH.

Poleg poljudnega popisa in pripovedovanja vsebuje knjiga 327 SLIK (fotografij); 6 slik v naravnih barvah, v velikosti cele strani, ter ima 778 strani. Velikost knjige je 9 x 6 inčev. Knjiga opisuje sesavce, ptiče, ribe, kače in živali, ki so ravnotako na suhem kot v vodi doma. — Vezana je v močno platno z zlatimi črkami.

☞ V ANGLEŠČINI ☜
Cena $3.50
Naročite pri:
KNJIGARNI
Glas Naroda
216 WEST 18th STREET
New York 11, N. Y.

NOČEM PLAČATI VEČ KOT NAJVIŠJE URADNE CENE!
NE SPREJMEM RACIONIRANIH ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

KUHARSKA KNJIGA:
Recipes of All Nations
RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA STANE SEDAJ $3.00

☞ Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani ☜

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

HAIRDRESSER
vsestransko izurjena, posebno v barvanju las, posebnovrsten atelje v 12 nadstropju, vstanovljen pred 19. leti. — Vprašajte pri CLAUDIA KNORR, 33 West 42nd St., N. Y. C. Tel. CHickering 4—7841.
8—21, 22, 23

OGLASI SE NAJ
Mrs. Aloisia Trdina, ki živi v državi Illinois v okolici La Salle. Za njo bi rada vedela njena sestrična Mrs. Mihka Volk. Oglasi se naj, ali pa naj kdo drugi naznani njen naslov na: "Glas Naroda," 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.
8—21, 22, 23

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
(V slovenščini) Cena 50 centov
Dobite pri Knjigarni Slovenic Publishing Co., 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ V NESREČI VAM JE:
SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA
BRATSKA, DELAVSKA PODPORNA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Članstvo: 64,500
Premoženje: $11,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ.

Glavni stan:
2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEDAJ LAHKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI
pisatelja Louis Adamič-a
ZA CENO $2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"
V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, daje pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanji vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljenci v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najbogatejšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"
"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreče milijonov . . Čitanje te knjige je bogato plačano." — — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za $..... za lastnoročno podpisano(i) knjigo(i):
.....
.....
Moje ime .....
Št., ulica ali Box št. .....
Mesto in država .....

"Glas Naroda"
216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

PROKLETA

:: Spisal EMILE RICHEBOURG ::

Iz francoščine prestavil J. L.

(103)

In pisala je drugi dan svojemu soprogu: "Bog me ni zapustil. On naju je točil, a dal je vsakemu enega otroka. V petih mesecih bom zopet mati!"

Hotela je dostaviti: "Pridi, pozabiti hočem vso krivico, prepričati te hočem o svoji nedolžnosti; midva bova še srečna."

Žalibog je bilo ostalo v njej še nekoliko ražaljenega ponosa, in to jo je zadrževalo, da ni dostavila teh besed. Pismo pa, kakor se je glasilo sedaj, je bilo grofu nov izvor dvoma in suma!

Ta novica ga je tako pretresla, da so se nekaterniki bali, da znori. Nesrečnik je preračunil čas s samomučno natančnostjo: čas, ki je bil potekel od omenjenega sestanka v Asnieresu. In od tega trenotka je bil gotov, da je otrok, ki ga pričakuje grofinja—bastard!

To je postala pri njem fiksna ideja.

Na pismo grofinje ni odgovoril ničesar.

To je bilo zanjo novo preziranje, nova sramota. Umela je, da je vse proč med njo in njenim možem.

Kar je najbolj razburjalo grofa, je bilo to, da bode nepravi otrok neki dan nosil njegovo ime ter da bode ta otrok svojemu bratu odjedel poleg drugega tudi polovico premoženja!

To je pa hotel grof v slepi svoji ljubezni do prvorojenca zabraniti na vsak način. Pa kako?

Bila je le ena pot: novorojenec mora izginiti!

Pa ni tako lahko, da izgine otrok, ki je vpisan v rojstveni register. Drugi otrok njegove soproge torej ni smel imeti rojstvenega lista.

Pa kako to narediti? Grof je nekdaj potoval po Ameriki. Pri tej priliki se je bil seznanil s šegami in navadami rdečekožcev. Spomin na to vdihnil je njegovi bolni, prerazdraženi duši ekscentričen. divji načrt.

Kupil si je najprej velikega psa bernardinca, ki ga je imel v svoji sobi in kojega je z neverjetno potrpežljivostjo privajal sebi ter ga učil.

Služabniki so se smejali, rekoč: "Našega gospoda zopet čaka trka. Zdaj je celo že pasji čuvaj!"

Samo Germain se ni delal norca. Imel je grofa resnično rad ter mu je bil brezmejno udan. Kako težko se mu je moralo zdeti, ko je gledal te norčije svojega gospodarja! Groza ga je obhajala, če je pomišljal, da mu utegne gospodar zares še zblazneti!

Po štirih mesecih je bil grof Bussieres izučil svojega psa. Bilo je to skrivnostno učenje, katero je poznal sam Germain, dasi ni mogel vedeti, kak načrt si je osnoval njegov gospod!

"Gospod grof postaja vedno čudnejši," si je mislil, "in priznati se mora, da ima res posebne ideje. Da je v svojega sina do blaznosti zaljubljen, to še bodi; pa, da se je zdaj za telebal celo v psa, to je že preveč! Bogme, to je že preveč!"

11.

Nekega dne pokliče grof Bussieres svojega zvestega strežaja v kabinet in mu reče:

"Germain, ti si mi udan; že večkrat si mi to dokazal in zategadelj sem ti daroval zaupanje svoje. In česar ti nisem mogel povedati, to si vselej uganil. Tako poznaš del mojih skrivnosti. Danes pa ti imam naročiti nekaj važnega, kar ti bodi nov dokaz, kako zaupanje imam v tebe. Predno ti pa povem, kaj imaš storiti, vedeti moram, ali si zadovoljen, me slepo ubogati."

"Veste, gospod grof, da se smete v vsem zanašati name."

"Nu tedaj, Germain, vedi, da je grofinja Bussieres zopet noseča."

"To dobro vem, gospod grof."

"Kako! Ti veš . . ."

"Vaš sluga Firmin je zaljubljen v hišino grofinje, v malo Marjeto. Marjeta ga ima tudi rada in poročiti se hočeta, kakor hitro si prihranita par tisoč frankov. Pišeta si prav pogosto in Firmin, ki je precej odkritosrčen, mi daje brati pisma svoje ljubice. Tako izvem skoro vse, kar se godi na d'Arfeuille. Gospod grof, vi ste velik prijatelj otrokom, in zatorej morate biti prav veseli, da grofinja . . ."

Divji pogled grofov mu preseže besedo.

"Jaz imam le enega otroka!" pravi grof zamolklo. "Otroka, ki ima šele priti na svet, ne spoznam za svojega!"

Germain se strese.

"Ali ne poznaš vzroka, vsled česar se je grofinja preselila na d'Arfeuille?" povpraša grof srpo pogledavši svojega služabnika.

"Ker me o tem že vprašujete, moram izpovedati resnico: vzrok sem uganil!"

"Potem tudi veš, da me je gospa grofinja izdala!"

Germain žalostno povesi glavo.

"Da!" nadaljuje grof zamolklo. "Nesrečnica je imela ljubimca!"

"Vi ste se maščevali, gospod grof."

"Ah, ti veš tudi to?"

"Da, gospod!"

"No, potem lahko tudi umeš, da otrok, ki ima priti na svet, ne sme nositi imena grofa Bussieresa!"

Germain iznenadeno pogleda svojega gospodarja.

"Ta otrok ni moj!" dostavi grof.

"Če mi dovolite, gospod grof . . ."

"Govori!"

(Nadaljevanje sledi.)

Ronald Colman v vlogi berača v "Kismet"

Ronal Colman kot berač po dnevi in kot princ ponoči nastopa v technicolor "Kismet", filmski pustolovščini sredi romantičnega sijaja vzhoda in z njim nastopa Marlene Dietrich. Prične se danes v Astor gledišču na Broadway in 45. cesti v New Yorku.

NAČRTI ZA REPARACIJE

Washington, 17. avgusta. — Potom O. N. A. — Iz zanesljivih virov prihaja vest, da proučujejo v Washingtonu različne načrte za reparacijo vojne škode, katero so napravili Nemci Načrti so še v začetnem stanju in predvidevajo petletno dobo, v kateri bi nemške vojne industrije delale za civilne potrebe v svrho kritja vseh potreb za popravilo porušenega in uničenega imetja.

V tem slučaju ne bi bilo v Nemčiji nobene brezposelnosti, toda Nemci bi morali sprejeti delo bodisi doma, bodisi v tujini. Vse nemško gospodarstvo bi bilo pod najstrožjim nadzorstvom in poslovalo tako po načrtu kot še nikdar. Prednost te rešitve bi bila ta, da Nemčija ne bi bila vezana za reparacije na tako dolgo dobo kot v prejšnji vojni — vsled česar se je svojim plačilnim obveznostim venomer umikala. Poglavitni cilj teh načrtov ni kaznovanje Nemčije, temveč organizacija smotrnega dela in uporabljanja nemške industrije in nemških delavskih sil v svrho popravila napravljene škode.

Pri vsem tem bo seveda treba gledati na to, da se spravi v sklad politične in gospodarske zahteve. Vprašanje je, ali je bolje, da se uporabi vso gospodarsko silo Nemčije za izvedbo načrta za reparacije, ali je treba gledati pred vsem na to, da bo Nemčija tako razkosana v političnem pogledu, da bo ostala za vedno nesposobna za nove napade.

Pri vsem tem bo največjega pomena sporazum treh velesil, Amerike, Velike Britanije in Rusije. Povsem jasno je zdaj, da bo ruski vpliv v vsej vzhodni Evropi odločilen. Rusija bo dominirala tudi na Balkanu. Rusija hoče neodvisno Poljsko, toda zahtevala bo, da je ta Poljska njej prijazna. Vsak načrt glede uporabe nemških industrijskih in delavskih sil bo pred vsem odvisen od tega, kaj Rusi mislijo o njem. A Rusi dozdaj še niso povedali, kako sodijo o tem vprašanju.

O razgovorih med poljskim ministrskim predsednikom in Stalinom

London, 16. avgusta. — Na svoji drugi konferenci s predsednikom Mikolajczykom je nazival Stalin poljskega državnika "gospod ministerski predsednik," ter je pokazal izvenredno znanje vseh podrobnosti poljskega političnega življenja kakor tudi posameznih poljskih osebnosti.

Toda Stalin ni bil le osebno prijazen napram predsedniku poljske vlade v izgnantsvu, tem več je kazal tudi največje razumevanje in prijateljstvo do Poljske in izražal svoje upanje, da bo kmalu zopet obnovljena. — ONA.

Izgledi za žetve v Sovjetski Rusiji

Moskva 10. avgusta. —ONA. — Moskovska časniška poročila pravijo, da bo sedanja žetev izredno bogata, tako da bodo morali priskočiti na pomoč vsi starejši ljudje, ki še znajo vihteti kose in srpe. V širokih predelih Rusije od Orlovska pa do Gorgija in Tule zore tako ogromne količine žita, da jim razpoložljivi poljedelski stroji ne bodo kos.

Kljub vsem velikim težkočam, katere so morali premagati ruski poljedelci, je bilo letos posejanih 30 milijonov akrov več kot lani. Že začetkom avgusta je bilo v Rusijo požetega polovico več žita kot ob istem času lani.

V splošnem je letos več poljedelskih strojev na razpolago kot lani, toda kljub temu morajo kmetje z največjo pazljivostjo gledati na to, da nobena rodbina ne počiva. In preko tega je bilo potrebno še poklicati nazaj kosce, ki so bili že pred leti skoro popolnoma izginili, ker so žetev pobirali le še stroji.

NOVA IZDAJA
Hammondov
SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "GLASU NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

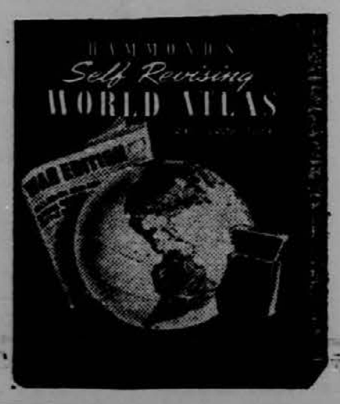

Oči Madame Butterfly

Nadaljevanje z 3. strani.

Mislim, da so sto metrov in še dalje naokrog morali vsi slišati pošastni krik, ki mi je udaril iz ust. Vsaj zdelo se mi je, da ga morajo slišati. Ali pa se mi je morda le zdelo, da sem zavpil kakor pleplašena žival?

Ne vem več. Spominjam se samo, da sem ob pogledu na tisto, kar je bilo na podložniku, čutil nekaj takega, ko da me je po sredi glave usekal težak, težak meč . . .

— — —

Osvestil sem se, šele ko se je danilo. V roki sem še vedno stiskal tisto malo škatlo, kjer je na podložniku iz sinjega baržuna ležalo dvoje oči . . .

Dvoje pravih človeških oči, razumete!

Na dnu škatle, pod njimi, je bil prilepljen listič, na katerem je bilo v angleščini zapisano:

"Glej oči tiste, ki je videla preveč. Tako pri nas kaznujemo vohune."

Saj boste verjeli, da je bil to najzanimivejši, najstrašnejši dogodek v mojem službovanju . . .

Pretresljiva ljubezenska drama in dragocen sijaj . . . Čarobnost in pustolovščina vzhoda! Dežela spletk . . . kjer se bliščijo meči . . . drzna dejanja . . . in poljub žene . . . Igra najnenavadnejše vratolomnosti z usodo!

M-G-M's TECHNICOLOR HIT!
RONALD COLMAN
KISMET
MARLENE DIETRICH
Svetovna Premijera
Danes
ASTOR
Broadway in 45. cesta
New York

Samo nekaj teh knjig je na razpolago!
SPISANA V ANGLEŠČINI
VRTNARSTVO . . . SADJEREJSTVO . . . POLJEDELSTVO

The Garden ENCYCLOPEDIA

Cena knjige:
$3.50

V LIČNI IN TRPEŽNI PLATNENI VEZAVI

Skoro 1400 strani — 750 Slik

Popolni voditelj za vaš vojni vrt.

Popolna vsaka beseda, vsaka stran, vsaka slika — mnogo NOVE snovi novih ilustracij!

EDINA VRTNARSKA ENCIKLOPEDIJA ZA DOMAČO POTREBO! Nič visokih besed — vse je jasno, razložno, uporabno.

Združeni narodi potrebujejo ves odvišni živež, ki ga je mogoče pridelati v Ameriki . . . Vsak lahko nekoliko pomaga, ako mu je mogoče letos obdelati VICTORY VRT

Pripravite se za to delo že sedaj!

Tukaj je v eni sami knjigi VSE, KAR VAM JE TREBA VEDETI O TEM—KAR ŽELITE PRIDELATI! 10,000 člankov vam podrobno pojasni vse o vrtnarstvu, o sadilvi in sejanju, o gnojenju in oskrbi vrta. Najnovejše pa je VRTNARSTVO BREZ ZEMLJE; nova metoda za uničevanje škodljivcev, gojenje divjih rastlin, nove sestavine cvetlic! — Abecedno kazalo vam pove takoj, kar želite. Prirejeno za vsako ponebje v Združenih državah, za vsako zemljo in vsako sezono.

To knjigo je uredil E. L. D SEYMOUR, B. S. A., poznana oseba v vrtnarstvu, ki ga cenijo vrtnarski izvedenci.

KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street — New York 11, N. Y.

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street — New York City

Razprodaja KNJIG
po 50 centov komad.

IZDALA SPLOŠNA KNJIŽNICA

1 Domače živali — Spisal Damir Feigel

2 Kreutzerjeva sonata — Spisal L. N. Tolstoj

3 Andrej Ternovc — Spisal Ivan Albreht

6 Preganjanje indijanskih misijonarjev — Spisal Josip Spillman

8 Pravljice — Zapisal H. Majar

12 Frank Baron Trenk — Po raznih virih napisal Gjuro Pandurić

13 Pariški zlatar — Poslovenil Silvester K.

14 Pravljice in pripovedke za mladino — Spisal Silvester Košutnik

15 Suneški invalid — Spisal Silvester Košutnik

17 Vojnimir ali poganstvo in krst — Spisal Josip Ogrinec

18 Mladim srcem — Drugi zvezek. Zbirka za slovensko mladino. Spisal Ksaver Meško

19 Študent naj bo — Spisal Fr. S. Finžgar

25 Duhovni boj — (Izdala družba sv. Mohorja) L. Skupoli

26 Denar — Dr. Karl Englis — Poslovenil Dr. Albin Ogris

Edini vojni bond, za katerega vam bo žal, je oni, ki ga niste kupili!

35 Praški Judek — Spillmannova povest — Prevel Josip Volc

IGRE

28 Magda (Igra) — Alojzij Remec

29 Peterčkove poslednje sanje (Igra) — Pavel Golia

30 Potopljeni zvon (Igra) — Gerhart Hauptmann

31 Revizor (Igra) — Nikolaj Vasiljevič

32 Spodobni ljudje (Igra) — L. Lipovec

33 Črne maske (Igra) — L. Andrejev

34 Antingone (Igra) Poslovenil C. Golar

36 Sveti Just (Igra) — Spisal dr. F. Petronio

38 Tončkove sanje na Miklavžev večer (Igra) — J. Erbežnik in F. Roje

Kupite en "extra" bond ta teden!

Ker je zaloga teh knjig zelo omejena, je pri naročilu priporočljivo omeniti več zbirk, da nam bo na ta način mogoče vsakega zadovoljiti.